TÜRKÇE EĞİTİMİ ARAŞTIRMALARI

-II-

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA

Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL

HOLISTENCE
publications

TÜRKÇE EĞİTİMİ ARAŞTIRMALARI II

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA
Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL

HOLISTENCE
publications

TÜRKÇE EĞİTİMİ ARAŞTIRMALARI II

Holistence Publications

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Holistence Publications'a aittir.
Bütün hakları saklıdır. Kitabın tümü, bölüm/bölümleri Holistence Publications izni olmadan elektronik, optik, mekanik veya diğer yollarla çoğaltılamaz, dağıtılamaz, basılamaz ve bilgisayar ortamında tutulamaz.

Bu kitapta yayınlanan yazıların tüm sorumluluğu yazar(lar)a aittir.

Editör	Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA
	Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL
1.Baskı	Ağustos 2022
ISBN	978-625-8048-82-7
Yay. Sertifika No Yayın Hakları	51372 / HOLISTENCE PUBLICATIONS
Adres	Sarıcaeli Köyü, Sarıcaeli Yerleşkesi, ÇOMÜ Teknopark No:29 D. 119 Merkez/Çanakkale / TÜRKİYE
Telefon	(+90) 530 638 70 17
E-mail	publications@holistence.com / contact@holistence.com
Baskı	Repar Tasarım Matbaa Yenibosna Merkez Mh. Cemal Ulusoy Cd. No: 43 Bahçelievler/İstanbul
Matbaa Sertifika	Sertifika no: 40675

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ V

1. BÖLÜM

DESTEK EĞİTİM ODASINDA UYGULANAN ETKİNLİKLERİN OKUMA VE YAZMA BECERİLERİNE KATKISININ İNCELENMESİ 1

Fatih KANA & Elif AKÇA

2. BÖLÜM

OKUMA VE YAZMA EĞİTİMİ DERSLERİNİN TÜRKÇE ÖĞRETMEN ADAYLARINA KATKISI 31

Begüm ÖNCÜ & Fatih KANA

3. BÖLÜM

OKULLARDA PROJELERİN YAYGINLAŞTIRILMASI SÜRECİNDE ÖĞRETMENLERİN YAŞADIĞI PROBLEMLERİN İNCELENMESİ 61

Fatih KANA & Seda KOCAOĞLU

4. BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİMDE KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN DİL BECERİLERİNİ KAZANMADA YAŞADIKLARI SORUNLAR 93

Merve BABAYİĞİT & Hulusi GEÇGEL

5. BÖLÜM

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM PLATFORMLARI HAKKINDAKİ FARKINDALIKLARININ İNCELENMESİ 115

Yusuf AVCI & Ece ORAN

6. BÖLÜM

ÖĞRETMENLERİN YARDIMCI KİTAP KULLANIMI HAKKINDA GÖRÜŞLERİ 137

Hulusi GEÇGEL & Maide DİLEK

7. BÖLÜM

ADADA YAŞAYAN ÇOCUKLARIN DİL BECERİLERİNİN GELİŞİMİ SÜRECİNDE KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR 165

Caner ZIVALI & Yusuf AVCI

8. BÖLÜM

ÖĞRETMEN ADAYLARININ PANDEMİ SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİM ORTAMLARININ KULLANIMINA İLİŞKİN TUTUMLARI 181

Hulusi GEÇGEL & Buse TERZİOĞLU

9. BÖLÜM

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN PANDEMİ SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK DENEYİMLERİ VE GÖRÜŞLERİ 203

Yusuf Mete ELKIRAN & Yusufhan YOKUŞ

10. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DİJİTAL MATERYAL KULLANIMI KONUSUNDAKİ TUTUM VE GÖRÜŞLERİ 219

Yusuf Mete ELKIRAN & Elif Su HAZIR

11. BÖLÜM

ÇANAKKALE SAVAŞLARI HAKKINDA ALAN KILAVUZLARININ/REHBERLERİNİN ANLATTIĞI MENKIBELER.....237

Ünzüle ULUS AVCI

ÖZGEÇMİŞ 261

1. BÖLÜM

DESTEK EĞİTİM ODASINDA UYGULANAN ETKİNLİKLERİN OKUMA VE YAZMA BECERİLERİNE KATKISININ İNCELENMESİ

Fatih KANA[1]
Elif AKÇA[2]

Özet

Destek eğitim odası uygulaması, okullarda yetersizliği olmayan akranlarıyla kaynaştırma/bütünleştirme uygulaması ile aynı sınıfta eğitim gören özel gereksinimli öğrencilerin eğitimde fırsat eşitliğini yakalaması ve eğitimden en üst düzeyde faydalanmaları amacıyla özel ekipmanlarla ve çeşitli eğitim materyalleriyle donatılmış eğitim ortamlarında özel eğitim öğretmeninden ya da alan öğretmeninden eksikliklerinin giderilmesi konusunda aldığı yardımcı eğitim uygulamasıdır. Bu çalışmanın amacı destek eğitim odasında uygulanan etkinliklerin kaynaştırma öğrencilerinin okuma ve yazma becerilerine sağladığı katkıları ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmış olup betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Araştırmada devlet okullarında görev yapan ve destek eğitim odasında özel gereksinimli öğrencilere eğitim veren öğretmenler seçilmiştir. Araştırmada toplanan veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiş destek eğitim odasında uygulanan etkinliklerin okuma ve yazma becerisine sağladığı katkılar ortaya konulmuştur. Yapılan araştırma neticesinde destek eğitim odasında bazı yetersizlik türüne sahip olan öğrenciler okuma ve yazma becerilerinde sorun yaşamaktadır. Destek eğitim odasında özel gereksinimli öğrencilerin okuma beceresini geliştirmek için sesli okuma, resimli çocuk kitaplarını okuma ve söz korosuyla okuma yöntemleri, yazma becerisini geliştirmek için özet çıkar-

1Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, e-mail: fatihkana@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1087-4081

2Türkçe Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, e-mail: elifelaakca@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2208-2444

ma, okunaklılık çalışması, kelimeden cümleye gitme etkinlikleri ve dikte çalışmaları en sık kullanılan yöntemler olarak tespit edilmiştir. Genel eğitim sınıflarının kalabalık oluşu, özel gereksinimli öğrencilerin akranlarının yanında kendini rahat ifade edememesi, bu öğrencilere sınıflarda ek süre verilmemesi, bire bir ilgilenilmemesinden dolayı öğrencilerde kaygı ve heyecan sorunu yarattığı için destek oda eğitiminin normal sınıf eğitiminden daha faydalı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca destek eğitim odasının devamlılık isteyen bir çalışma olduğu ve derslere katılan öğrencilerde devamlılık sağlandığında olumlu ilerlemelerin kaydedildiği tespit edilmiştir.

GİRİŞ

Kişilerin bağımsız yaşam becerilerini geliştiren eğitim, en önemli insan haklarından biridir. Bireylerin eğitim ve öğretim hakları Anayasanın 42. maddesiyle güvence altına alınmış olup "*Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.* İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. *Eğitim ve öğretim, devletin başta gelen ödevlerindendir* (https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/DM__/d02/c010/b154/dm__020101540683.pdf)." Anayasada belirtildiği üzere tüm bireylerin eğitim ve öğrenim hakkından yararlanması gerekir. Eğitim sisteminin içinde desteğe ihtiyaç duymadan genel eğitim sınıfında hayatını sürdüren öğrenciler olduğu gibi birtakım özellikleri ve engelleri nedeniyle desteğe ihtiyaç duyan özel gereksinimli öğrenciler de yer almaktadır. Özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinin aksamaması için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bazı uygulamalar hayata geçirilmiştir. Bu uygulamalardan en önemlisi özel eğitim uygulamasıdır.

Farklı özelliklerinden dolayı yeni ortamlara ayak uyduramayan özel gereksinimli öğrencilerin öğrenme hızlarına ve bireysel farklılıklarına uygun olan bir eğitim anlayışına ihtiyaç duyulmaktadır. Yeni ortamlara uyum sağlamanın zorlaştığı bireylerde genel sınıflarda alınan eğitim yetersiz kalmakta ve özel donanımlı sınıflarda, özel uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır (Çuhadar, 2013). Bu özel uygulamalar, özel eğitimi gerekli kılmaktadır. Bireysel özellikleri ve akademik başarı açısından akranlarından ayrılan bu yüzden de özel eğitim gereksinimi olan öğrencilere eğitim ve öğrenim eksikliklerinin giderilmesi için özel eğitim almış öğretmenler tarafından, öğrencilerin bireysel uygunluklarına göre hazırlanmış sınıflar-

da ve eğitim programları dahilinde engel durumlarına göre planlanmış eğitime "özel eğitim" denir (MEB, 2006).

Özel eğitimin amacı, yetersizliği olan öğrencilerin normal yaşamlarını sürdürerek kendi ayakları üzerinde durmalarını sağlamaktır (Aral ve Gürsoy, 2007). Ayrıca özel eğitim öğrencilerin dil becerilere sahip olmalarını, kendilerini geliştirerek başkalarına olan bağımlılıkları azaltmayı hedeflemektedir. Özel eğitim bireyin içinde yaşadığı topluma uyum sağlayarak kendi kendine yetebilmesine ve öz yeterliliğinin farkında olmasına imkân tanıyan bir alandır (Metin, 2013). Özel gereksinimli öğrenciler, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu'yla her türlü eğitim ihtiyaçlarını kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarıyla sürdürebilirler. Bu öğrenciler kaynaştırma/bütünleştirmeyle sürdürdükleri eğitim ve öğretimlerini yaşıtlarıyla birlikte genel eğitim sınıfında tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak devam ettirebilirler (MEB, 2018). Uygulanan bu eğitime kaynaştırma eğitimi denilmektedir.

Kaynaştırma eğitimi özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini, genel eğitim sınıfında akranlarıyla sürdürerek onlara kendi kendilerine yetebilme fırsatı veren eğitim anlayışı olarak tanımlanmıştır (Sucuoğlu, 2004). Kaynaştırma uygulamalarının etkililiğinde en önemli faktör yetersizliği olan öğrenciye gerektiği durumlarda destek hizmet sunulmasıdır (Atıcı, 2014). Özel eğitim destek hizmetlerinden yararlanılmadan yapılan kaynaştırma eğitiminin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin normal sınıf düzeninde akranlarıyla beraber aldığı eğitimden farklı yoktur. Normal sınıf ortamında yapılan eğitimle kaynaştırma öğrencisine ihtiyacı olan eğitimin verilmesi pek mümkün olmamaktadır. Sınıf ortamında öğrencinin ihtiyacı olan özel ilgi ve yeterli süre göz ardı edilebilmektedir. Özel gereksinimli öğrencilere destek eğitim imkânı sağlanarak yapılan kaynaştırma eğitimi bu öğrenciler için anlamlı derecede katkı sağlamaktadır. Kaynaştırma eğitimi destek eğitim hizmetleri ile sağlanırsa anlamlı olmaktadır (Yazıcıoğlu, 2020).

Özel gereksinimli öğrenciler akranlarıyla genel eğitim sınıflarında eğitim görürken bazı zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu zorlukların giderilmesi için özel eğitim destek hizmetinin tamamlayıcısı olan destek eğitim odalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Destek odası eğitimi, özel eğitimden faydalanmak isteyen öğrencinin kaydının genel eğitim sınıfında olduğu, desteklenmesinin uygun görüldüğü derslerden destek eğitim odasında özel eğitim, sınıf ya da alan öğretmenlerinden yardım aldığı öğretim faaliyetidir (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011).

Özel gereksinimli bireylerin değişen yaşam ve çevre koşullarına uyum sağlaması, bilgi edinerek, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri kazanması, kendilerini daha rahat ifade edebilmesi için okuma ve yazma becerilerini kazanmaları gerekmektedir (Akçamete, Gürgür ve Kış, 2003). Özel gereksinimli öğrencilere kazandırılacak en temel beceriler okuma ve yazma becerileridir. Bu becerilerin geliştirilmesi ilköğretimin öncelikli hedefidir. Okuma, ses organları ve göz yoluyla algıladığımız işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirildiği anlamlandırma sürecidir (MEB, 2006: 6). "*Yazmak, görüp yaşadıklarımızı, duygularımızı düşüncelerimizi, tasarılarımızı yazı ile anlatmaktır* (Sever, 2011: 24)." Yazma, bilişsel farkındalık gerektiren belli bir süreci kapsayan stratejik bir eylemdir. Bu iki beceri bilginin alınması ve ifade edilmesinde önemli bir öğrenme aracıdır. Okuma ve yazma becerilerinde akademik anlamda zorluk yaşayan kaynaştırma öğrencilerinin öğrenme sürecinde de anlamlı düzeyde sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir (Güleryüz, 2002).

Okuma, metinden anlam çıkarıp yorumlama, öğrenme, bilgi edinme, araştırma, eleştirel düşünme gibi durumları içeren karmaşık bir süreçtir (Durmuş, 2013; Elkıran, 2021). Okuma ve yazma öğrencilerin bilgiye kolay ulaşacağı, farklı hayat görüşlerini öğrenerek kendilerini rahatça ifade edeceği sosyal hayatla bütünleşmesine imkân tanıyan becerilerdir. Özel gereksinimli öğrencilerin okuma ve yazma becerisini kazanmaları bunun sonucunda da iyi birer okur olarak, sosyal hayata dâhil olup yaşamlarını kolayca sürdürmeleri adına bu becerileri kazanmaları önemlidir. Bu öğrencilere verilecek okuma ve yazma eğitimi özel uygulamalar gerektirmektedir. Genel sınıf ortamında akranlarının gerisinde kalan öğrenciler giderek içine kapanıp öğrenmeye karşı olumsuz algılar geliştirebilmektedir. Bu açıdan destek eğitim odaları sınıf ortamında çekinen, kendini rahat ifade edemeyen utangaç ve geç öğrenen öğrenciler için kurtarıcı bir uygulamadır (Dalga, 2019). Özel gereksinimli öğrencilere okuma-yazma becerilerini kazandırmada destek eğitim odası (DEO) uygulaması önemli bir yere sahiptir.

Alan yazını incelendiğinde konuyla ilgili birçok araştırmanın yapıldığı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimden en üst düzeyde yararlanmasında destek oda eğitimine ihtiyaç olduğu görülmektedir. Alanyazında "Eğitim başarısı, davranış problemleri, iletişim becerileri (Akay, 2011; Akay, Uzuner ve Girgin 2014; Çulha, 2010; Girgin ve Karasu, 2007; Glavin, Annesley ve Werry, 1971; Kutluca Canbulat ve Tuncel, 2012; Ünay, 2015), öğretmen yeterlikleri (Talas vd. 2016; Vaughn, Moody

ve Schumm, 1998) gibi konularda çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Yapılan araştırmalar neticesinde destek oda eğitimi sonrasında özel gereksinimli öğrencilerde eğitim başarısı alanında, eleştirel ve yaratıcı düşünme, sosyal uyum becerilerinde pozitif ilerleme olduğunu savunanlar (Glavin, Quay, Annesley ve Werry, 1971; Gürgür, Kış ve Akçamete, 2012; Ünay, 2015) var olduğu gibi, olumsuz yönlerine değinen araştırmalar da (Akay, 2011; Talas vd., 2016) yer almaktadır."

Akay'ın (2011) yaptığı araştırmada, genel eğitim sınıfı uygulamasında bulunan, işitme yetersizliğine sahip ilköğretim öğrencilerine sunulan destek oda eğitiminin, normal sınıf eğitimiyle birlikte yürütülmesinin zorluğuna değinilmiştir. Yine bu araştırmada Akay (2011) sınıf öğretmeninin destek oda eğitimini, problemli çocuğu genel eğitim sınıfından uzaklaştırma yöntemi olarak görmesine de imkân sağladığı sonucuna varmıştır. Destek oda eğitiminden faydalanan kaynaştırma öğrencisinin (Destek eğitim odası) oradakine benzer tutumları, aynı ilgiyi sınıf ya da alan öğretmeninden de beklediği görülmüştür (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011; Sucuoğlu ve Kargın, 2006). Genel eğitim sınıfında yer alan ve destek eğitim odasında eğitim gören kaynaştırma öğrencilerinin etiketlendiğinden destek oda eğitimi eleştirilmektedir (Özokçu ve Canpolat, 2013). Alanyazın incelendiğinde özel eğitim, kaynaştırma ve destek odasıyla ilgili birçok araştırmanın yapıldığı görülecektir (Aydın, 2015; Batu, 2000; Batu, Çolak ve Odluyurt, 2013; Demir ve Avcu, 2018; Glomb ve Morgan, 1991; Kargın, 2004; Sucuoğlu, 2004; Şahin ve Gürler, 2018; Uzuner vd., 2011; Yıkmış, 2006). Bu araştırma ile destek oda eğitiminin öğrencilerin okuma ve yazma becerilerine sağladığı katkı incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın alt problemleri şu şekildedir:

- Hangi yetersizlik türlerine sahip öğrenciler okuma ve yazma becerilerinde sorun yaşamaktadır?
- Destek eğitim odasında okuma becerisiyle ilgili hangi çalışmalar yapılmaktadır?
- Destek eğitim odasında yazma becerisiyle ilgili hangi çalışmalar yapılmaktadır?
- Destek eğitim odasındaki okuma ve yazma çalışmalarıyla sınıf içinde yapılan okuma-yazma çalışmaları arasında fark var mıdır?
- Özel gereksinimli öğrenciler destek eğitim odasında okuma-yazma becerilerinin kazanımlarına ne derecede ulaşmaktadır?

YÖNTEM

Araştırmanın bu kısmında; araştırmanın yönteminden, deseninden, çalışma grubundan, veri toplama aracından, veri analizinden, geçerlilik ve güvenirlik durumlarından söz edilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, araştırılan konu ile ilgili bir durumu ifade etmek ve o durumun farklı yönlerini ortaya çıkarmaktır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2021). Durum çalışmasının en önemli özelliği bir ya da birden çok durumun en hassas noktasına varana kadar araştırılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 70). Yapılan bu araştırmada destek eğitim odasında uygulanan etkinliklerin okuma ve yazma becerilerine katkısı eğitim veren öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda olduğu gibi bire bir alıntılarla aktarılmıştır. Öğretmen görüşlerinin durumun anlaşılmasını kolaylaştıracağı ve durumun betimlenmesinde araştırmacılara kaynak olabileceği kanısına varılmıştır. Bu nedenle bu araştırmada durum çalışması deseninin kullanılmasının uygun olduğu görülmüştür.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu destek eğitim odasında görev alan sınıf ve Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışmada ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme tekniği amaçlı örnekleme yöntemlerinden biridir. Bu araştırmada "*gözlem unsurları belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler, ya da durumlardan oluşur, bu durumda da örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan unsurlar örnekleme alınırlar*" (Büyüköztürk vd., 2021: 94-95). Destek eğitim odasında görev alan sınıf ve Türkçe öğretmenleri belirli niteliklere ve özelliklere sahip gözlem birimleri olarak karşımıza çıkar. Çalışmaya 6 Türkçe öğretmeni, 2 sınıf öğretmeni katılmıştır. Çalışmadaki 8 öğretmenin isimleri kodlanarak verilmiştir. Öğretmenler için kodlama isimlerinin baş harfiyle yapılmıştır. Öğretmenlerin kişisel özelliklerine ilişkin frekans dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Türkçe ve Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetleri

Cinsiyet	f	%
Kadın	6	75
Erkek	2	25

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin % 75'i kadın, % 25 erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Çalışmaya Katılan Öğretmenlerin Görev Süreleri

Görev Süresi	f	%
1-5 yıl	1	12,5
5-10 yıl	2	25
10-15 yıl	3	37,5
15-20 yıl	2	25

Tablo 2 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin 1 ile 20 yıl arasında görev yaptıkları görülmektedir.

Tablo 3. Çalışmaya Katılan Öğretmenlerin Alanları

Alan	f	%
Türkçe Öğretmenliği	6	75
Sınıf Öğretmenliği	2	25

Tablo 3 İncelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin alanlarına bakıldığında %75'inin Türkçe öğretmeni, %25'inin Sınıf öğretmeni olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Çalışmaya Katılan Öğretmenlerin Destek Eğitim Odasında Çalışma Süreleri

Çalışma süresi	f	%
0-2 yıl	1	12,5
2-4 yıl	4	50
4-6 yıl	3	37,5

Tablo 4 İncelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin destek eğitim odasında çalışma süresine bakıldığında %12,5'inin, 0-2 yıl, %50'sinin 2-4 yıl ve % 37,5'inin da 4-6 yıl arasında destek eğitim odasında görev yaptığı görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri 2021-2022 eğitim ve öğretim yılının 19 Kasım-10 Aralık tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler toplanırken katılımcıların gönüllük esası gözetmeleri ve içtenlikle cevap vermeleri ölçüt alınmıştır. Araştırmada verilerin toplanması sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu formda kullanılan sorular esnek olduğu için katılımcılardan gelen bilgiler doğrultusunda yeniden yapılandırılabilir. Görüşme formu, kişilere kendilerini birinci ağızdan ifade etme olanağı sunarken; araştırmacıya da görüşme yaptığı kişilerin bakış açılarını, dünya görüşlerini, içinde bulundukları özel durumlarını, duygu ve düşüncelerini tecrübelerini görüşülen kişilerin ifadeleriyle derinlemesine öğrenme olanağı sunar (Tekin, 2006). Araştırmada destek eğitim odasında uygulanan etkinliklerin okuma ve yazma becerilerine katkısının olup olmadığını araştırmak için literatür çalışması yapılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Soruların hazırlanma sürecinde iki alan uzmanından ve Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinden yardım alınmış, araştırma sonuçlarını tam olarak yansıtmayacak sorular formdan çıkartılmıştır. Formun düzenlenmiş hali bir Türkçe ve bir sınıf öğretmenine uygulanarak pilot uygulama yapılmıştır. Form üzerinde gerekli değişiklikler yapılmış ve formun son hali katılımcılara sunulmuştur. Görüşme formu 5 sorudan oluşmaktadır. Formun üstünde katılımcılarla ilgili kişisel bilgileri içeren bir bölüm bulunmaktadır.

Veri Analizi

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanan veriler kodlar oluşturularak betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analiz yönteminde "*toplanan veriler daha önceden belirlenen temalar etrafında düzenlenir, bir şablon oluşturulur, temalara göre veriler işlenip özetlenir ve yorumlanarak ifade edilir* (Yıldırım, Şimşek, 2021)." Bu araştırmada görüşülen öğretmenlerin fikirleri, düşünceleri ve görüşleri bire bir alıntılarla verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler isimlerinin baş harfleriyle kodlanmıştır. Öğretmenler A, B, Ç, E, F, M, S, Z şeklinde kodlanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlik

Araştırma sonuçlarının inandırıcı olması açısından geçerlilik ve güvenirlik iki önemli konudur. Nitel araştırmalarda geçerlilik araştırmacının incelediği olguyu veya konuyu olduğu biçimiyle kendi görüşlerini katmadan olabildiğince tarafsız bir şekilde gözlemlemesidir. Güvenirlik de araştırma sonuçlarının farklı uzmanlarca ölçülüp ya da araştırılıp benzer şartlarda tekrar aynı sonucu verebilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 283-281). Geçerlilik ve güvenirliği arttırmak amacıyla araştırma neticesinde elde edilen bulgular, iki Türkçe Eğitimi Bölümü alan uzmanı, dört Türkçe öğretmeni, iki özel eğitim öğretmeni ve iki sınıf öğretmeni tarafından incelenmiştir. Alan uzmanının ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmış, inandırıcılığı arttırmak için bulgular bölümünde katılımcıların görüşlerinden bire bir alıntıya yer verilmiştir. Çalışmanın bulguları ve sonuç bölümleri araştırmaya katılan öğretmenlerle paylaşılmış verdikleri yanıtların bu bölümlerle örtüşüp örtüşmediği incelenmiştir. Bu incelemenin sonucunda da katılımcı teyidi alınmıştır.

BULGULAR

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan "Destek eğitim odasında hangi yetersizlik türüne sahip olan öğrenciler okuma ve yazma becerilerinde sorun yaşamaktadır?" Şeklinde sorulan açık uçlu soruya çalışmaya katılan 6 Türkçe ve 2 sınıf öğretmeni cevap vermiştir.

Destek Eğitim Odasında Okuma ve Yazma Becerilerinde Sorun Yaşayan Kaynaştırma Öğrencilerinin Yetersizlik Türleriyle İlgili Öğretmen Görüşleri

"Hangi yetersizlik türüne sahip öğrenciler okuma ve yazma becerilerinde sorun yaşamaktadır?"

Tablo 5 . *Kaynaştırma Öğrencilerinin Yetersizlik Türleri*

Öğrencilerinin Yetersizlik Türleri	f
Zihinsel yetersizliği Olanlar	3
Dikkat eksikliği ve Hiperaktivite	2
Dil ve Konuşma Bozukluğu	1
Özel Öğrenme Güçlüğü (Disleksi)	1
İşitme Engeli Olan	1

Tablo 5 incelendiğinde çalışmaya katılan Türkçe öğretmenleri (f=3), zihinsel engelli öğrencilerinin okuma ve yazma becerilerinde sorunlar yaşadığını, özellikle akıcı ve anlamlı okumayı gerçekleştiremediklerini ve yazma becerilerinde konuyu belli bir plan dâhilinde yapılandıramadıklarını, yazım imla konusunda yetersizlikler yaşadığını belirtmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenler (f=2), dikkat eksikliği yaşayan öğrencilerinin sesli ve sessiz okumada ve okuduğunu anlamada sorunlar yaşadığını ana fikri ve yardımcı fikirleri bulmada yetersizliklerinin olduğunu ayrıca yazma etkinliklerini yetiştiremediklerini dile getirmiştir. Çalışmaya katılan öğretmen (f=1), dil ve konuşma bozukluğu yaşayan öğrencisinin sesli okuma ve telâffuz problemi olduğunu, okuma anlaşılırlığının az olduğunu ve yazmaya karşı isteksizliğinin olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan başka bir öğretmen (f=1), özel öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencisinin akıcı okuyamadığını ve anlamlandırmada sorunu olduğunu, okumaya karşı isteksizlik duyduğunu, kelime hazinesi sınırlı olduğundan yazacak bir şey bulamadığını söylemiştir. Diğer bir öğretmen (f=1) de işitme engeli olan öğrencisinin cihazla duyduğunu bu nedenle okuyabildiğini fakat sorulan sorulara cevap vermede çekimser davrandığını, cevap veremediğini, yazı güzelliğine dikkat etmediğinden yazılarının anlaşılmadığını vurgulamıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri bire bir alıntılarla aşağıda sunulmuştur.

*"Bence **zihinsel engelli öğrenciler ve dikkat dağınıklığı** olan öğrenciler dil becerilerini kazanmakta daha çok zorlanıyor çünkü okuma yazma gibi beceriler süreklilik isteyen ve tekrar, çalışmasıyla oturtulabiliyor. **Hafif düzey zihinsel engeli olan** 7. sınıfa giden bir* öğrencim var. Akıcı ve doğru okuyamıyor ya ek ekliyor ya da eksik okuyor bu durum okuma anlaşılmıyor okuma düzeyi çok zayıf yazma konusu okumadan daha kötü durumda yazısı çok karışık ve anlaşılmıyor." (B)

*"**Özel öğrenme güçlüğü** ve **zihinsel engeli olan öğrenciler** **özellikle** okuduğunu unutma problemi yaşıyor çoğunlukla ilkokulda okuma güçlüğü sorunu çözülemezse ileriki sınıflarda okuduğu anlaşılmıyor, heceleyerek ya da takılarak yavaş yavaş okuyor. Aynı zamanda vurgu ve tonlamaya dikkat edemediği içinde anlam gelişmiyor. Bu nedenle anlama eksik kalıyor." (S)*

*"**Hafif düzey zihinsel engelli öğrencime okuma ve yazma becerilerinden destek eğitim veriyorum.** Okuma-yazma herkes için bir ihtiyaçken kaynaştırma öğrencilerinin hayatını devam ettirebilmesi için daha önemli bir ihtiyaç ve engel türü ne olursa olsun mutlaka okumayı ve yazmayı öğrenmesi gerekiyor. Öğrencimin zihinsel yetersizliği ve okuma isteksizliği varokuma sırasında gereksiz duruşlar yapıyor, heceliyor. Bu durumda öğrenciyi okuma eyleminin içine çekmek çok zor oluyor Kelime dağarcığı eksik olduğu için okuma ve anlama problemi yaşıyoruz." (E)*

*"Okuma eylemine ses organları dahil olduğu için bu organlarda bozukluk olunca okuma olumsuz etkileniyor **peltek ve kekeme** olan 6.sınıf öğrencim sesli okumada sözcükleri doğru telaffuz edemediğnden okuma anlaşılmıyor ve bu durum onda kaygı yaratıyor kaygılanınca başlıyor kejkelemeye kekelemeyle beraber okuma anlamsız bir hale geliyor bu durum sınıf içinde okuma isteksizliği yaratıyor." (A)*

*"Bana göre **işitme engeli** yaşayan öğrencilerde okuma ve öğrenme güçlüğü oluyor bazen **dil konuşma bozukluğu** eşlik edebiliyor bu durumda kekeleme başlıyor böyle bir öğrencim vardı. Cihazla duyabiliyordu sesli okumayı gerçekleştirse de anlam konusunda sıkıntılarımız vardı okuduğu metinle ilgili soru sorunca cevap alamıyordum ayrıca dağınık yazıyor cümle kurmakta zorlanıyordu özensiz bir yazısı vardı." (F)*

*"**Bence okuma dikkat gerektirir dikkatini toplayamayan öğrenci yani dikkat eksikliği sorunu** olan okumaya odaklanamıyor sesli okurken kaygılanıyor ve anlamı kaçırıyor sorılar sorunca da cevap veremiyor aynı durum yazı için de geçerli odaklanamadığından zamanı yetiremiyor aklıma hiçbir şey gelmiyor diyor." (M)*

*"3.sınıfa giden **disleksi** olan bir öğrencim var dogru ve akıcı okuyamıyor kelimeleri tam olarak ifade edemiyor ya da sesleri karıştırıyor, **okuma güçlüğü** yaşıyor. Tanımadığı kelimeleri konusurken kullanmasına rağmen okurken bu kemileri doğru telaffuz edemiyor, ayrıca çok dağınık yazıyor harfler iç içe geçiyor uygun boşlukları bırakmıyor, ellerinin yorulduğunu ve aklına bir şeyin gelmediğini söylüyor." (Ç)*

"Okuma ve yazma becerilerinde kişinin beyninde çok yönlü bir gelişme yaşanıyor. ***Dikkat eksikliği ve hiperaktivite tanısı alan öğrenciler de bu durum biraz farklı işliyor.*** *Okumayı öğrenme ve akıcı okuma konusunda sorunlar yaşıyor. Dikkat eksikliği olan*

öğrenciler hatırlamakta, dinlemekte ve takip etmekte zorluklar yaşıyor." (Z)

Öğretmenlerin Destek Eğitim Odasında Okuma Çalışmalarını Nasıl Yürüttükleri Hakkındaki Görüşleri

"Destek eğitim odasında okuma becerisiyle ilgili hangi çalışmaları yapıyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 6. *Yapılan Okuma Çalışmaları*

(DEO) Okuma Çalışmaları	f
Bire bir sesli okuma	4
Resimli çocuk kitabı okuma	4
Tekerleme, şarkı ve görsel okuma	3
Okuduğunu anlama çalışması	3
Ders kitabındaki metinleri okuma	3
Tutor destekli okuma	2

Tablo 6'ya bakıldığında destek eğitim odasında yapılan okuma çalışmalarında Türkçe öğretmenlerinin okuma çalışmalarını sesli olarak noktalama işaretlerine dikkat ettirerek okuttuğu görülmektedir (f=4). Ayrıca öğretmenler resimli çocuk kitabı okuma etkinlikleri de yaptırmışlardır (f=4). Bazı öğretmenler özellikle sesleri tanıtmak için tekerleme, şarkı okuttuğunu ifade etmiştir (f=3). Türkçe öğretmenleri de özellikle sessiz okumalar da okuduğunu anlama çalışmaları üzerinde durmuşlardır (f=3). Destek eğitim odasında Türkçe derslerine paralel çalışmalar yaptıklarını ve ders kitabı metinlerini okuttuklarını söylemişlerdir (f=3). Araştırmaya katılan öğretmenler tutor destekli sesli okumalar yaptırdığını dile getirmektedir (f=2). Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri bire bir alıntılarla aşağıda sunulmuştur.

"Destek eğitim odasında ilk önce öğrencimin okuma performansına bakıyorum okuma durumunu belirliyorum ardından eğer okuma sınıf seviyesine uygunsa ***anlama çalışmaları*** *yapıyoruz seviyeye uygun değilse bol bol* ***sesli okuma*** *hatta* ***söz korosu*** *şeklinde beraber okumalar yaptığımız da oluyor.*

Sesli okumalarda noktalama işaretlerine dikkat etmesini istiyorum çünkü nefes nefese kalıyor. ***Tutor okuma çalışmaları da oldukça etkili oluyor telaffuz ve yanlış okumaların düzeltilmesinde****." (M)*

"Destek eğitim odası için ***resimli, görseli bol olan hikâye kitaplarısını*** *seçiyorum çünkü öğrencimde disleksi okuma güçlüğü var. Harfleri birbirine karıştırıyor ve okurken bazen harfleri unutabiliyor bunun için* ***harf tanıma ve tekerleme, şarkıyla fonetik farkındalık geliştiriyoruz.*** *Bazen de alfabe tekrarı yapıyoruz. Önce kelime okuma ardından cümle okuma yapıyoruz. Ardından paragraf paragraf* ***sesli okuma*** *yapıyoruz ve arada metinle ilgi sorular soruyorum.* ***Okuduğunu anlama çalışması yapıyoruz.****" (Ç)*

*"****Okuma çalışmalarıyla ilgili daha çok sesli ve eşli okuma yapıyoruz öğrencimde*** *dil konuşma bozukluğu olduğu için* ***tekerlemelerden, sayışmacalardan, bilmecelerden*** *faydalanıyorum bazen de söz korosu olarak* ***metinleri seslendiriyoruz*** öğrencim yavaş ve ağır okuyor okuma hızlandırma çalışmaları yapıyoruz. Bol bol sesli okuma yaptırıyorum kaygıyı ortadan kaldırmaya çalışıyorum kaygıyla beraberb anlama olayı gerçekleşmiyor Bunların dışında okuduğunu anlatma çalışmaları ve özet çıkarma çalışmaları yapıyoruz" (A)

"İlk önce ben örnek bir okuma *yapıyorum* ***vurguya tonlamaya ve noktalamaya dikkat ederek*** *daha sonra öğrencimden de benim gibi okumasını istiyorum özellikle anlamını bilmediği sözcükleri okumakta zorlanıyor hatta bu sözcükleri kekeleyerek okuyor akıcı bir şekilde okuyamadığı için sürekli* ***bire bir okuma ve tekerleme ezber çalışması yapıyoruz****." (F)*

"Öğrencimde dikkat eksikliği olduğu için uzun okuma parçalarını okutmak yerine daha çok kısa metinlerle hatta cümlelerle okuma yapıyoruz. Örnek okuma yapıyorum ardından sesli okuma yapıyoruz. ***Ders kitabındaki metinleri*** *okuyoruz ardından 5N1K soruları soruyorum." (Z)*

"DEO ***bol bol sesli okuma tekrarı y****apıyoruz çünkü öğrencim sürekli unutuyor bir önceki derste okuduğumuz metni unutuyor metinle ilgili soru sorduğumda utanıyor ve cevcap vermek istemiyor.* ***Onun için daha basit düzeyde sorularla okuduklarını anlamasına yardımcı oluyorum****" (E)*

"Zihinsel engelli ve dikkat dağınıklığı olan öğrencilerim var destek eğitim veriyorum haftada 2 saat bire bir ***tutor okuma*** *yapıyoruz kelime ve cümle genişletme çalışmalarıyla söz varlığını geliştirmeye çalışıyorum sürekli unutkanlık yaşıyoruz onun için kısa kısa paragrafları sesli okuyoruz bazen de bilmeceler ve tekerlemeler üzerinden okumalar yapıyoruz örneğin kısa bilmeceler hazırlayıp getiriyorum ve önce ben okuyorum örnek okuma ar-*

dından öğrencime okutuyorum sonra da cevabı tahmin etmeye çalışıyoruz." (B)

"Destek eğitim odasında hafta da iki saat Türkçe dersleri veriyorum. Öğrencim de özel öğrenme güçlüğü var okuması bu neden akıcı ve anlamlı değil derse karşı da çok ilgisiz onun derse ilgisini çekmek için çeşitli ***görseller kullanıyorum****. Özellikle fabllları anlatan* ***resimlerden yararlanıyorum*** *önce resmi gösteriyorum ardından resmi yorumluyoruz ve sonra da sesli okuma çalışması yapıyoruz. Önce ben örnek okuma yapıyorum ardından not alarak ya da etkileşimli olarak öğrencime okutuyorum not almadığımız durumlarda unutkanlık ve ilgisizlik yüzünden anlam yarım kalıyor ve öğrenci okuduğundan hiçbir şey anlamıyor." (S)*

Öğretmenlerin Destek Eğitim Odasında Yazma Çalışmalarını Nasıl Yürüttükleri Hakkındaki Görüşleri

"Destek eğitim odasında yazma becerisiyle ilgili hangi çalışmaları yapıyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 7. *Yapılan Yazma Çalışmaları*

(DEO) Yazma Çalışmaları	f
Dikte çalışması	4
Hikâye Haritası ve Özet Çalışması	3
Okunaklılık Çalışması	3
Kelimelerden Cümleye Çalışması	3
Ders Kitabındaki Yazma Etkinlikleri	2
Resimlerle Yazma	2
Boşluk Doldurma Çalışması	1

Tablo 7'ye bakıldığında destek eğitim odasında yapılan yazma çalışmalarında öğretmenler dikte çalışması yaparak dinleme becerisini de geliştirdiklerini ifade etmişlerdir (f=4). Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri okunan hikâyenin haritasını yazdırma çalışması ve Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerini ilave zaman vererek yaptırmışlardır (f=3). Sınıf öğretmenleri özellikle harflerin doğru yazımı, harfler arasında uygun boşluk bırakılmasıyla ilgili okunaklılık çalışmaları yapmışlar (f=3). Ayrıca öğretmenler basit kelime ve cümle çalışmaları yaptırdığını dile getirmiştir (f=3). Öğretmenler, destek eğitim odasında Türkçe derslerine paralel çalışmalar yaptıklarını ve ders kitabı metinlerinin etkinliklerini

yaptırdıklarını söylemişlerdir (f=2). Bazı öğretmenler çeşitli resimler göstererek resimleri açıklayan kısa yazılar yazmalarını istemiş, betimleme çalışmaları üzerinde durmuşlardır (f=2). Boşluk doldurma çalışması yaptığını söylemiştir(f=1). Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri bire bir alıntılarla aşağıda sunulmuştur.

*"İlk önce öğrencinin yazı **güzelliğine** ve **okunaklı olmasına** bakıyorum. Eğer yazı okunamıyorsa okunamama sebebi üzerinde duruyorum bazen harfleri yanlış yazmaktan bazen de uygun boşluklar bırakmamaktan yazılar iç içe geçiyor özensiz bir yazıyla karşılaşıyorum bu durumda güzel yazı derslerine ağırlık veriyorum. **Dikte çalışması** yapıyoruz amacım okunaklı bir yazı elde etmek çünkü yazısı okunmayan öğrenci diğer derslerde de başarısız oluyor haliyle sınav başarısı da düşüyor destek eğitim odasında sürekli tekrar çalışmaları yapıyoruz." (Ç)*

*"Özellikle yazının okunabilirliği üzerinde çalışıyoruz **yazıyı düzeltmeye** ve **yazının anlaşılırlığını sağlamak için etkinlik yapıyoruz. Kelimeden cümleye dikte çalışması** ve güzel yazı çalışması yapıyoruz. Bazı kelimeleri söylenince yazamıyor önce içinden heceliyor daha sonra yazıya geçiriyor. Öğrencim* çirkin ve özensiz yazıyor*, aynı zamanda boş vermiş umursamaz bir yapısı olduğundan defter temizliğine de önem vermiyor defteri yırtık, karalanmış." (F)*

*"Destek eğitim odasında 6.sınıfa giden öğrencimle **metni okumadan önce görselleri anlatıyoruz ardından okuduğumuz metnin özetini çıkarıyoruz** bu özet çıkarma işlemi daha çok sorular üzerinden yapılıyor. En son görselle özeti karşılaştırıyoruz. Özeti doğru çıkarıp çıkarmadığımızı yorumluyoruz" (M).*

"Destek eğitim odasında zihinsel engeli olan bir öğrenciyle çalıştığım için onun durumunun farkındayım onun için yazma etkinliklerimi düzenlerken onun hızına uygun etkinlikler planlıyorum örnek vermek gerekirse daha çok karışık olarak verilen kelimelerden anlamlı cümleler oluşturuyoruz. Kendini tanıtıcı yazılar yazıyruz. Günlük hayatta yaptıkları basit işlemleri sıraya koyarak yazmasını istiyorum, kısa hikâyeler okuyup hikâyenin haritasını çıkarıyoruz anlama çalışmaları yapıyoruz*." (B).*

*"Destek eğitim odasına çeşitli **görseller yerleştirdim okul kurallarıya ilgili öğrencimden bu kuralları yazmasını istedim** bazılarını yazabildi zorlandığı noktada çeşitli ipucu verdim ve kurallarımızı tamamladık. Dikkat eksikliği olduğu için öğrencim yazıya hiç önem vermiyor. Çoğu kez yanlış yazdığı oluyor bakarak yazdığında sorun olmuyor fakat söyleneni yazması*

zor oluyor. ***Yazıyı geliştirmek noktalama ve imlayı düzeltmek için dikte çalışması da yapıyoruz"*** *(Z).*

"Aslında tek bir alana yönelik değil de birçok beceriyi geliştirebilecek etkinlikler seçiyorum. ***Ders kitabındaki metinleri önce okuyoruz. Ardından okuduğumuz metnin özetini ilk önce anlatmasını istiyorum birkaç cümleyle ardından anlatılan özeti kâğıda geçiriyoruz öğrencimin yazısı çok kötü yazı okunmuyor yazıyı okunaklı bir şekilde yazmasını sağlıyorum gerekirse deftere uygun boşluklara işaretler koyuyorum ve o işaretli alana yazmasını istiyorum.*** *Genelde yanımda kısa metinler ve onlarla ilgili sorulardan oluşan fotokopiler getiriyorum. Bu fotokopiler üzerinden 5n1k soruları soruyorum ardından* ***olay, yer, zaman ve kişileri boş bir kâğıda yazıp süslüyoruz****." (S).*

"Karışık verilen kelimelerden anlamlı cümleler kuruyoruz. Öğrencimle yarım bırakılan bir öyküyü tamamlama *çalışması yapıyoruz, ardından* öykünün kahramanlarını yazıp tanıtıyoruz*. Bazen de hazır yazma taslakları üzerinden kısa hikâyeler, fabllar yazıyoruz" Anahtar kelimelerden cümleler oluşturuyoruz. Sesten kelimeye gitme oynuyoruz. (E).*

"Öğrencimin sözcük dağarcığını zenginleştirmek için ***ders kitabında yer alan boşluk doldurma*** *etkinliklerini yapıyoruz. Boşluk doldurma etkinliğinde metnin altında uygun kelimeler yer almakta ve öğrencimden bu kelimeleri uygun boşluklara yerleştirmesini istiyorum ardından kelimeleri anlama çalışması yapıyoruz. Fonem farkındalığı çalışmaları yapıyoruz örneğin odadaki eşyaların hangi sesle başlayıp hangi sesle bittiği üzerine sorular soruyorum." (A).*

Öğretmenlerin Destek Eğitim Odasındaki Okuma ve Yazma Çalışmalarıyla Sınıf İçinde Yürütülen Çalışmalarının Farklarına İlişkin Görüşleri

"Sizce destek eğitim odasındaki okuma ve yazma çalışmalarıyla sınıf içinde yapılan okuma-yazma çalışmaları arasında fark var mıdır?" sorusuna verilen yanıtlar aşağıda yer almaktadır:

Tablo 8. *Normal Eğitim Sınıfı ile Destek Eğitim Odasının Farkları*

(DEO) Normal Sınıf Çalışmalarının Farkları	f
DEO kendini rahat hissediyor	4
DEO öğrencinin ihtiyacına uygun ortam	3
DEO öğrenme hızına göre zaman	3
DEO eksikliği tamamlamaya yönelik eğitim	3
DEO bire bir özel eğitim yapılıyor	3
DEO öğrenciyi etiketliyor	2
DEO BEP'e uymak daha kolay oluyor	2

Tablo 8'e bakıldığında destek eğitim odasında yapılan okuma ve yazma çalışmalarında bazı öğretmenler öğrencileriyle bire bir ilgilendiklerinde öğrencilerinin kendi değerli hissettiğini ve mutlu olduğunu vurgulamıştır (f=4). Bire bir özel olarak öğrencilerle ilgilenildiği ifade edilmiştir (f=3). Sınıf öğretmenleri okuma ve yazma çalışmalarında öğrencinin ihtiyacına uygun materyaller geliştirdiklerini ve öğrencilerine uygun olarak destek eğitim odalarını düzenlediklerini, geliştirdiklerini ifade etmişlerdir (f=3). Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri özellikle yazma çalışmalarında sınıf içinde zamanın verimli kullanılmadığını ifade etmiştir (f=3). Yine Türkçe öğretmenleri sınıf içinde tamamlanamayan etkinliklerin destek eğitim odasında üzerinde durduklarını ve öğrencilerin eksiklerini tamamladıklarını söylemişlerdir (f=3). Bazı öğretmenlerde DEO uygulamasının öğrenciyi etiketlediğini ve özel eğitim öğrencisi olduğunun diğer öğrenciler tarafından anlaşıldığını ifade etmiştir (f=2). Öğretmenler normal sınıf ortamında BEP sınavı yapmak ya da BEP'e uymanın zor olduğunu ifade etmişlerdir (f=2). Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri bire bir alıntılarla aşağıda sunulmuştur.

"Tabi ki kesinlikle fark var sınıfların kalabalık olması nedeniyle bazen kaynaştırma öğrencileri de isteksiz olunca onları görmezden gelebiliyoruz destek eğitim odasında öğrencimi daha iyi tanıyorum öğrencimle özel olarak ilgilenebiliyorum*. Ders takibini yapmak daha kolay oluyor, fakat öğrenci bazen* ***destek eğitime gelmek istemiyor sınıf arkadaşlarının bunu bilmesini istemiyor bu nedenle bence destek eğitim okul saatleri dışında yapılmalı.****" (E)*

"Fark olduğunu düşünüyorum çünkü öğrencim çok içine kapanık sessiz konuşan konuşurken bile utanan biri. Zihinsel engelli olduğu için algılamada sorunlar yaşıyor sınıf içinde onunla ilgilenilmesi çok zor oluyor özel olarak tane tane anlatılması ve ek süre tanınması gerekiyor *sınıfların durumu ortada olduğu için sınıfta ek süre verme ya da bir ders saatini öğrencime ayırmam mümkün olmuyor dersin doğal akışı içerisinde öğrenci kayboluyor." (Ç)*

"Destek Eğitim odasını öğrencilerin ihtiyaçlarına göre düzenliyoruz, onların ihtiyaçlarına göre ***bep hazırlıyoruz*** *ve bu* ***bepler*** *havada kalmıyor. Onlara gerekli materyalleri temin ediyoruz.* ***Resimli okuma kitapları, resimli okuma fişleri, ders kitapları,*** *etkinlik fasikülleri vb sınıf içinde sadece öğrenci ders kitabıyla derse katılmaya çalışıyor bu da özel eğitim öğrencisi için sıkıntılı bir süreç çünkü bu kitapları anlaması etkinlikleri normal öğrenciler için verilen sürede tamamlaması mümkün olmuyor." (M)*

"Özel gereksinimli öğrenciler sınıf ortamında kendilerini dışlanmış hissediyorlar bazen akran baskısına maruz kalıyorlar bu durumda kendileriyle ilgili algılarını olumsuz etkiliyor destek eğitim odasında öğrencimle bire bir ilgilendiğimde bugün nasılsın, günün nasıl geçiyor diye sorduğumda yüzünde güller açıyor ***kendini değerli hissediyor****." (F)*

"Sınıfın kalabalık oluşu nedeniyle öğrencinin takibinin yapılması çok zor oluyor ve öğrenciye sınıf ortamında dönüt vermek nedeyse imkânsız bir hal aıyor destek eğitim odasında öğrenciyi daha yakından tanıyorum *onun eksiklerinin neler olduğunu biliyorum ve ona göre hareket ediyorum nokta atışı yaptığımız yerler oluyor. Öğrencimin öğrenme* ***hızına uygun süre*** *veriyorum bol bol sesli okuma çalışması yapıyoruz ayrıca yazma çalışmalarında* ***süreyi yetiştiremediğinde ek süre verdiğim oluyor****." (Z)*

"Fark olduğunu düşünmüyorum öğrencim destek eğitim odasındaki derslere karşı çokilgisiz sınıf içinde daha eğlenceli vakit geçirdiğini DEO sıkıldığını söylüyor bire bir ders yapmak öğrencimle ilgilenmem onu rahatsız ediyor derslere karşı çok ilgisiz ***arkadaşlarından ayrılmak istemiyor****." (A)*

"Normal eğitim sınıfında 30 öğrenciyle ilgilenilirken özel gereksinimli öğrencilere zaman ayıramıyoruz bu öğrencilere yakından tanıyamıyoruz ***bep*** *hazırlasak bile bu bep havada kalıyor çoğu zaman uygulanılmıyor fakat DEO* ***bep lere*** *uymak daha rahat oluyor çünkü* öğrenciyi bire bir tanıyorum, *eksikliğini biliyorum." (B)*

"Destek eğitimde öğrencim okumaya daha istekli çünkü sınıftaki ***arkadaşlarından çekiniyor,*** *utanıyor onların yanında hata yapmaktan korkuyor destek eğitim odasında kendini* ***rahat hissediyor*** *olduğu gibi davranıyor*

çünkü yanlış okuduğunda ya da telaffuzda hata yaptığında orada ona gülecek öğrenciler yok." (S)

Öğrencilerin Destek Eğitim Odasındaki Okuma ve Yazma Çalışmalarıyla İlgili Kazanımları Edinmelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Özel gereksinimli öğrenciler destek eğitim odasında okuma ve yazma becerilerinin kazanımlarına ne derece ulaşmışlardır?" sorusuna verilen yanıtlar aşağıdaki yer almaktadır:

Tablo 9. Öğrencilerin Okuma ve Yazma Becerilerini Edinme Düzeyi

Kazanım Edinme Düzeyi	f
Düzenli gelen ve tekrar yapan öğrencilerin okuması ilerledi	4
Bire bir eğitimde kazanımlara ulaşıldı	4
Normal sınıfa göre daha iyi düzeyde	4
Ek süre verilenlerde olumlu ilerleme oldu	2
İstekli olanlarda farklılık oldu	2
İsteksiz olanlarda kazanımlara ulaşılamadı	2
Tekrar yapılmadığından yetersiz düzeyde	2

Tablo 9'a bakıldığında destek eğitim odasında yapılan okuma ve yazma çalışmalarına düzenli olarak katılan, evde bol bol sesli okuma yapan öğrencilerde ilerleme kaydedildi (f=4). Destek eğitim odasında bire bir çalışmalar yapıldığından öğrenci kendini rahat hissediyor (f=4). Etkinliklere cevap vermesi, derse katılması daha kolay oldu, sınıf içine kıyasla daha iyi sonuçlar alındı (f=4). Yazma etkinliklerinde özel gereksinimli öğrencilere ek süre verildiğinde kendilerini ifade edebiliyorlar, ek süre vermek özel gereksinimli öğrencilerde olumlu sonuçlar veriyor (f=2). İstekli olarak derslere gelen gerçekten severek etkinlikleri yapan öğrencilerden olumlu dönütler aldım, ilerleme kaydedildi (f=2). Bazı öğrenciler sınıf ortamından ayrılmak istemiyor ya da öğretmenin yalnız onunla ilgilenmesinden hoşnut olmuyor bu tarz öğrencilerde başarılı sonuçlara ulaşamadık (f=2). Bazı öğrencilerde derse katılsa da tekrar yapılmadığı için istenen düzeyde gelişim gösteremedi özel gereksinimli öğrencilerin DEO yaptığı çalışmaları evde sürekli tekrar etmesi gerekmektedir tekrar çalışmaları kazanımların kalıcılığını sağlıyor (f=2). Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri bire bir alıntılarla aşağıda sunulmuştur.

"Destek eğitim hakkınca yapılırsa verimli oluyor. ***Destek eğitim bana göre süreklilik isteyen bir çalışmadır*** öğrenciler özellikle teşvik edilmeli, isteklendirilmelidir. *Kaynaştırma* öğrencilerine verdiğimiz okuma ve yazma eğitiminin kalıcı ve faydalı olması için ilk önce bu öğrencilerin okumayı karşı istekli olmaları gerekiyor. Motivasyon ne kadar yüksekse dersten alınan verim de o kadar artıyor. Bunun için ben öğrebcilerime küçük hediyeler hazırlıyorum onların sevecebileceği, ilgisine çekecek hediyeler. ***Destek eğitimde kendini değerli hissettiği an derslere daha istekli katılıyor o gün okuma çalışmalarımız daha keyifli geçiyor****. Dersten kendi isteğiyle geliyor hatta destek eğitimin kapısında teneffüste beni bekliyor istekle gelen öğrencilerimde* ***kazanımlar daha kalıcı oluyor, o****nları böyle görünce ben de yaptığım işten keyif alıyorum." (E)*

"Sınıf ortamına göre daha iyi sonuçlar aldık.

Okuma becerisi bol bol sesli tekrar ile gelişiyor ve kalıcı hale geliyor özellikle disleksi olan öğrencime bol bol okuma alıştırmaları yaptırıyorum. Bu çalışmaların sürekliliği önemli çünkü öğrenci hastalanıp ve başka bir nedenden dolayı derse katılmadığında hemen okumalar geriliyor yazı düzeni bozuluyor, yazının okunaklılığı kayboluyor. ***Yazma alıştırmalarında ek süre verdiğim zaman heyecan ve kaygı olmuyor yazısı daha okunaklı hale geliyor. Okuma ve yazmada süreklilik çok önemli. Evde bol bol sesli okuma yaptırılmalı tekrar önemli"*** (Ç)

"Sınıf ortamı kaynaştırma öğrencileri için bazen sıkıcı olabiliyor çünkü sınıftaki etkinlikleri anlamaları onlar için zor olabiliyor özellikle zihinsel engelli öğrencilerde anlama olayı zor oluyor. Bazen anlayamadığı noktayı öğretmenine ***bire bir*** *soramıyor öğretmen de* özel olarak ilgilenemiyor*. Destek eğitim odası özel olarak öğretmenin öğrencisiyle ilgilenmesine fırsat veriyor. Fakat* ***Destek eğitimde istikrar önemli bir konu. Devamlı ve kaliteli bir şekilde yapılırsa amacına ulaşıyor****." (A)*

"Bu sorunun cevabı her öğrenci için farklıdır çünkü bazı öğrenciler destek eğitim almayı arkadaşlarından ayrılmak, farklılaşmak gibi görüyor. ***Bu durum da onlarda isteksizlik yaratıyor*** *ya ailenin zoruyla ya da öğretmenin uygun görmesiyle destek eğitime başlıyor bu durumda zorlamayla olduğundan çünkü* öğrenci isteksiz ve kazanımlara istenlen düzeyde ulaşılmıyor, istek çok önemli.*" (F)*

"Bana göre sınıf ortamından çok çok iyidir. Çünkü normal sınıf ortamında sınıflar kalabalık olduğu için her öğrenciye metni okutmamız imkansiz. Bu durumda kaynaştırma öğrenci içine kapanık ve isteksiz ise zaten öğretmenin

gözünden kaçabiliyor ve sınıf ortamında fark edilmeyen bir birey haline geliyor. İşte bu durumlarda bu öğrencilerin bire bir destek alması gerekiyor sınıf öğretmeni bu öğrencilere özel mesai harcayamıyor *ve devreye destek eğitim odası giriyor burada öğretmen öğrenciyle özel olarak ilgilendiğinden öğrencinin eksiklerini tespit edip o eksiklikleri gidermek ve kazanımlara ulaşmak kolay oluyor." (Z)*

*"**Eminim sınıftaki eğitimden daha faydalı bir eğitim alyor*** öğrencilerimiz en azından destek eğitimde BEP hazırlanıyor ve o beplere göre eğitim yapıldığından kazanımlara ulaşmak kolay oluyor. ***Ayrıca öğrencinin yetersizlik türüne göre eğitim yapılıyor öğrenci hangi konuda eksiklik duyuyorsa o konunun üzerinde duruluyor*** *tabiki tüm derslerde başarılı olabilmesinin koşulu iyi bir okuyucu olması bu nedenle bol bol okuma çalışması yapıyorum." (B)*

*"**Bence fazla verim alamadık çünkü öğrencim bu dönem çok sık hasta oldu bazen okula geldi bazen gelmedi destek eğitimde süreklilik önemli bir konu.** Veli-öğretmen iş birliği de üzerinde durulması gereken bir nokta kaynaştırma öğrencisini kendi haline bırakmamalıyız biz öğretmenler derslerin takibini yapmalıyız ailelerde evde tekrar çalışması ve ödevler konusunda öğrenciyle ilgilenmeli yoksa destek eğitimde olumlu sonuçlar alınmıyor. Aile desteği bu anlamda çok önemli. Aileden gereli destek alınmadığında öğrenilen bilgiler kalıcı olmuyor." (S)*

"Bence öğrencide en ufak bir değişiklik olduysa amacına ulaşmıştır. Çünkü bu öğrencilerin ilgiye ve şefkate ihtiyaçları var sınıf ortamında kendini dışlanmış hissediyor *rahat davranamıyor destek odada özgür, kendini ifade etmesi kolay oluyor." (M)*

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sürecinde öğretmenlerin destek eğitim odasında uygulanan etkinliklerin okuma ve yazma becerilerine katkısına ilişkin görüşleri ve uygulamaları ele alınmıştır. Aşık ve Yıldırım'ın (2021) yaptığı araştırmada eğitsel tanı kararlarının ilkokul ve ortaokul döneminde artış gösterdiği belirtilmiştir. Araştırma kapsamında öğretmenler destek eğitim odasında verdikleri eğitimlerde okuma ve yazma becerilerinde daha çok hafif düzey zihinsel engel, dikkat eksikliği ve hiperaktivite, dil ve konuşma bozukluğu, özel öğrenme güçlüğü, işitme engeli yetersizlik türlerine sahip olduğu görülmüştür. Aşık ve Yıldırım (2021: 31) tarafından yapılan araştırmada bu araştırmaya benzer şekilde sonuçlar yer almaktadır. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlükleri özel gereksinimi olan öğrencilere eğitsel

tanı kararı verirken çoğunlukla zihinsel engel, bedensel engel, yaygın gelişimsel bozukluk, dil ve konuşma bozukluğu, işitme engeli, dikkat eksikliği ve hiperaktive bozukluğu (DEHB), duygusal ve davranış bozukluğu gibi yetersizlik türleri üzerine eğitsel tanıların verildiği tespit edilmiştir. Alan yazını tarandığında fen eğitiminde (Uçar ve Balbağ, 2021), matematik eğitiminde (Kale ve Demir, 2017; Ünay, 2015) İngilizce eğitiminde de (Çulha, 2010), benzer sorunların yaşandığı görülmektedir.

Bu anlamda görüşme yapılan öğretmenlerin tamamı okuma eğitiminin önemli olduğunu bilgiye erişme konusunda vazgeçilmez bir gereksinim olduğu, okumayla yeni bilgi ve hayat tecrübelerinin kazanıldığını ve okuma becerisi ilerledikçe özel gereksinimli öğrencilerinin özgüven ve öz yeterlilik duygularının da geliştiği bu öğrencilere yönelik yapılan okuma eğitimin kıymetli olduğunu vurgulamışlardır. Çakıcı (2007)'ya göre okuma becerisi insanların hayatlarını sürdürebilmek için gereksinim duyup yararlanabileceği bir alandır. Bu yüzden özel gereksinimli olsun olmasın her öğrenciye okuma becerisi kazandırılmalıdır. Öğretmenler, destek eğitim odasında okuma eğitimine ilişkin bire bir sesli okuma, resimli çocuk kitabı okuma, tekerleme, şarkı ve görsel okuma, okuduğunu anlama çalışması, ders kitabındaki metinleri okuma ve anlama çalışması ayrıca tutor destekli sesli okuma çalışmaları şeklinde uygulamalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Çarkıt ve Altun'un (2020) yaptığı araştırmada da bu araştırmaya paralel olarak öğretmenlerin okuma etkinliklerinde en fazla bire bir okuma ve okuduğunu anlama çalışmaları ayrıca görsel okuma uygulamaları yaptıkları sonucuna varılmıştır. Bu sebeple çalışmaların sonuçları örtüşmektedir.

Destek eğitim odasında görev alan öğretmenler yazma becerisi eğitiminde ise daha çok ilk okuma ve yazma öğreniminde dikte çalışması etkinliklerinin yazma becerisinin geliştirilmesinde etkili olduğunu dile getirmişlerdir. Türkçe öğretmenleri ise özel gereksinimli öğrencilere hikâye haritası ve özet çalışması, okunaklılık çalışması, kelimeden cümleye ulaşma etkinlikleri, resimlerle yazma ve boşluk doldurma uygulamaları gibi çalışmalar yaptıklarını dile getirmişlerdir.

Ayrıca destek eğitim odasında okuma ve yazma derslerinde okuma ve yazmayı destekleyen, sesli metin okuma ve okuduğunu anlama, tekerleme- görsel okuma, anlamı bilinmeyen sözcüklerin anlamını bağlamdan yararlanarak tahmin etme, soru cevap stratejisi, dikte, kelimeden cümleye ulaşma, hikâye haritası oluşturma ve boşluk doldurma etkinlikleri-

nin uygulanması öğrencilerin bu becerileri kazanmalarına olumlu katkı sağlamıştır. Bu etkinlikler ile öğrencilerin, bilgiyi yeniden yapılandırarak, bireysel deneyimleri ile öykü unsurlarını ve öyküde geçen olayların gelişimini kavrayıp ardından çıkarımlar yaptıkları gözlenmiştir (Girgin, 2001). Özel gereksinimli öğrencilerin anlamını bilmediği sözcükleri tahmin ederek sözcük dağarcıkların geliştiği ve sözcükleri tanımlamaya başladıkları belirlenmiştir (Karasu, Girgin ve Uzuner, 2011). Metni anlamalarına da fayda sağlaması açısından yapılan soru-cevap etkinliği (Girgin, 2003) metni oluşturan unsurları kavrama ve metinle ilgili şema oluşturmalarına yardımcı olmuştur. Öğrencilerin boşluk doldurma alıştırmalarında uygun boşluklara, söz varlığından yararlanarak, metnin bağlamına uyan ya da benzeyen anlamlar içeren sözcükler yerleştirdiklerinde metni ne kadar iyi kavradıkları görülmektedir (Girgin, 2006). Alanyazın incelendiğinde yapılan çalışmalarda benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Öğretmenler sınıf içinde yapılan genel eğitime göre destek eğitim odasında yapılan okuma ve yazma eğitimin özel gereksinimli öğrenciler açısından daha çok avantajının olduğunu tespit etmişlerdir. Alanyazın tarandığında Girgin (2006)'in yaptığı çalışmaya paralel sonuçlar elde edilmiştir. "İşitme yetersizliği olan öğrencilerin yer aldığı ortamlardaki gürültü-ses oranının dengesi, öğrencilerin dinleme becerilerinin gelişimini etkilemektedir (Girgin, 2006)." Araştırmanın uygulandığı destek eğitim odasında var olan sessiz ortam, özel gereksinimli öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını engellemekte derse olan ilgiyi arttırmaktadır. Destek eğitim odası uygulamasında öğrencilerin normal sınıf eğitimine göre daha istekli olduklarını ve kendilerini daha rahat ifade ettiklerini, çekinmediklerini dile getirmişlerdir. İçine kapanık ve utangaç öğrenciler için sınıfların kalabalık oluşu bu öğrenciler açısından olumsuz bir durum yaratmaktadır. Destek eğitim odalarında öğrencilerle birebir ilgilenilmekte, öğrencinin ihtiyacına uygun ortam ve öğrencinin hızına göre öğretim yöntemleri seçilmektedir. Ayrıca öğrencinin eksik yönlerini tamamlamaya yönelik eğitim verilmesi de söz konusu olduğundan bu öğrencilerin akademik başarılarına da olumlu katkılar sunmaktadır. Alanyazında yapılan bazı araştırmaların sonuçlarına göre (Çağlar, 2016; Güleryüz, 2002; Sadioğlu, 2011; Yazıcıoğlu, 2020) özel gereksinimli öğrencilerin normal eğitim sınıflarında gereken düzeyde eğitimden yararlanamadıkları tespit edilmiştir. Ünal (2008)'ın çalışmasında ise destek eğitim odasından faydalanan özel gereksinimli öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri açısından daha fazla imkân ve donanımın sunulduğu sonucuna varılmıştır.

Öğretmenler derslere düzenli katılan ve istekli olan öğrencilerin okuma ve yazma becerilerinde olumlu ilerlemeler kaydettiği, bazı derse ara veren ya da devamlılık gösteremeyen öğrencilerin okuma ve yazma becerisinde gerileme olduğu görüşündedir. Bu sonuçlar dışında öğretmenler genel olarak destek eğitim odasında uygulanan okuma ve yazma becerilerine yönelik kazanımları edindikleri kanaatindedir. Bu sonuçlar Çarkıt'ın (2019) yaptığı araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Çarkıt (2019)'ın araştırmasında öğrencilerinin çabuk unutmaları ve gerekli okuma tekrarlarını yapmamaları, bu öğrencilerin okumaya karşı olumlu yaklaşım geliştirememeleri, okuma eğitimi kazanımlarına ulaşılmasını engellediği sonucuna varılmıştır. Destek eğitim odasında öğrenciyle bire bir ilgilenilmesi ve normal sınıfların kalabalık olması buna bağlı olarak öğrencilerin okuma eğitimine yeterli zamanın ayrılmaması destek eğitim uygulamasında ise öğrenciyle özel olarak ilgilenilmesi ve öğrenciye ek sürenin tanınması kazanımlara ulaşılmasını olumlu yönde etkilemiştir. Ailelerden gerekli desteğin görülememesi okuma eğitimini olumsuz etkilerken, evde bol bol öğrenciye tekrar çalışmalarının yaptırılması okuma becerisini anlamlı derecede ilerletmiştir. Ailenin desteği de bu anlamda önemlidir. Alanda yapılan çalışmalarda (Çankaya ve Korkmaz, 2012; Gözün ve Yıkmış, 2004; Semiz, 2018) bu araştırmanın sonucuna paralel olarak öğretmenler kaynaştırma öğrencilerinin velilerinden gerekli desteği göremediklerini dile getirmişlerdir.

Öneriler

Destek eğitim odası uygulamasının özel eğitime gereksinimi olan zihinsel yetersizlik, özel öğrenme güçlüğü, dikkat eksikliği, dil konuşma bozukluğu ve işitme engeli tanılı öğrencilerin okuma ve yazma becerine sağladığı katkının belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmada öğretmenlerle yapılan görüşmelerin analizinin sonucunda yapılacak öneriler üç ayrı başlık halinde verilmiştir. İlki uygulamaya yönelik, ikincisi ise araştırmacılara, üçüncüsü de velilere yönelik önerilerdir.

Uygulamaya yönelik öneriler

• Eğitim kurumlarında uygulanan destek oda eğitiminin sağlıklı olarak uygulanabilmesi için bu eğitimi veren öğretmenlerin ve eğitimcilerin, yeni yöntem ve teknikleri, güncel uygulamaları ve materyalleri takip edip bireyselleştirilmiş eğitim planlarını bu yenilikleri takip ederek hazırlamalıdır.

• Görüşmeler sonucunda öğretmenlerin özel eğitim ve destek eğitim odası uygulaması hususunda bilgi eksikliği olduğu görülmektedir. Bu nedenle eğitim fakültelerindeki derslerde bu konuya yönelik içerikler çoğaltılıp, uygulamada yer alan öğretmenlere hizmet içi eğitim verilebilir.

• Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için destek eğitim odası uygulaması yaygınlaştırılıp imkânları geliştirilebilir.

• Destek eğitim odasında kullanılacak ders ekipmanlarının idare tarafından temin edilmeli ve uygun ortamın oluşturulmalı bu durumun destek eğitim odasında verilen eğitimin kalitesini artıracağı düşünülmektedir.

• Destek eğitim odası için özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik bireysel olarak çalışabilecekleri takviye içerikler ve yardımcı kaynak kitaplar hazırlanabilir

• Ölçme ve değerlendirmenin sonuçları somut veriler elde edecek şekilde düzenlenmelidir.

• Bireyselleştirilmiş öğretim planları işlevsel hale getirilebilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler

• Daha derinlemesine veri elde etmek amacıyla bire bir destek eğitim odasındaki gözlemlerden yararlanılabilir.

• Aynı araştırma destek eğitim odasında Türkçe dersi kapsamında uygulanan etkinliklerin diğer becerilere de katkı sağlayıp sağlamadığını ortaya çıkarmak amacıyla da gerçekleştirilebilir.

Velilere yönelik öneriler

• Kaynaştırma öğrencilerine sunulan destek eğitim odası uygulamalarında ailelerle öğretmenler iş birliği içinde olmalı, aileler öğretmenin görüşlerini ve tavsiyelerini dikkate almalıdır.

• Destek eğitim odası uygulamalarında rehberlik servisinin, öğretmenin ve ailenin iş birliği içinde olması son derece önemlidir.

• Veliler özel gereksinimli öğrencilerine evde bol bol tekrar çalışmaları yaptırmalıdır.

• Ailelere yönelik gerekli eğitimin verilmesi süreçte karşılaşılan sorunların çözümünde oldukça yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

Akay, E. (2011). *Kaynaştırma ortamındaki işitme engelli ilköğretim öğrencilerine sunulan destek eğitim odası sürecinin incelenmesi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Akay, E., Uzuner, Y. ve Girgin, Ü. (2014). Kaynaştırmadaki işitme engelli öğrencilerle gerçekleştirilen destek eğitim odası uygulamasındaki sorunlar ve çözüm gayretleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 2*(2), 42-66. DOI: 10.14689/issn.2148-2624.1.3s3m.

Akçamete, G., Gürgür, H. ve Kış, A. (2003). Kaynaştırma programlarına yerleştirilen özel gereksinimli öğrencilerin okuma yazma becerilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 4*(02), 39-53. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000206.

Aral, N. ve Gürsoy, F. (2007). *Özel eğitim gerektiren çocuklar ve özel eğitime giriş.* İstanbul: Morpa Yayıncılık.

Atıcı, R. (2014). Kaynaştırma öğrencilerinin okul hayatında yaşadığı zorluklar. *Turkish Studies, 9* (5), 279-291.

Aşık, M. ve Yıldırım, T. (2021). Rehberlik ve araştırma merkezi müdürlüklerince özel gereksinimli öğrencilere yönelik yönlendirme kararlarının incelenmesi. *Millî Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi, 1(2),* 31-61.

Aydın, A. (2015). *Zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere destek eğitim odasında verilen eğitim hizmetlerine ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K., E., Akgün, E., Ö., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F. (2021). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (30. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Batu, E. S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. *Özel Eğitim Dergisi*, *2*(4), 35-45.

Batu, S., Çolak, A. ve Odluyurt, S. (2013). *Özel gereksinimli çocukların kaynaştırılması.* Ankara: Vize Yayıncılık.

Batu, S. ve Kırcaali-İftar, G. (2011). *Kaynaştırma* (6. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.

Çağlar, N. (2016). *İlköğretim kurumlarındaki "Destek eğitim odası (DEO)" uygulamasına ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çakıcı, D. (2007). Ön örgütleyicilerin okumaya yönelik tutum üzerindeki etkileri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *8*(13), 65-82.

Çankaya, Ö. ve Korkmaz, İ. (2012). İlköğretim 1. kademede kaynaştırma eğitimi uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre

değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13* (1), 1-16.

Çarkıt, C. (2019). Ortaokul okuma becerileri dersine yönelik öğretmenlerin görüş ve uygulamaları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, *7*(4), 841-856.

Çarkıt, C. ve Altun, K. (2020). Ortaokul Türkçe derslerinde izleme/İzleme uygulamalarında bir eylem. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, *15* (25), 3497-3527.

Çuhadar, S. (2013). İleri derecede ve çoklu yetersizlikleri olan öğrenciler. A. Cavkaytar (Ed.). Özel eğitim içinde (s. 237-250). Ankara: Vize Yayıncılık.

Çulha, M. (2010). *İlkokul ve Ortaokul İngilizce Öğretim Programlarında Materyal ve Öğretim Teknolojilerinin Kullanımı. Uluslararası Teknoloji ve Eğitim Dergisi*, 2 (2), 19-27.

Dalga, R. A. (2019). *Destek eğitim odasında görev alan öğretmenlerin özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle yaptıkları eğitim öğretime ilişkin görüş ve önerileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Demir, S. ve Avcu, Y. E. (2018). Özel yetenekli öğrencilere yönelik destek eğitim odalarına ilişkin öğretmen görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15*(1), 156-185.

Durmuş, M. (2013). Türkçenin yabancılara öğretimi: sorunlar, çözüm önerileri ve yabancılara Türkçe öğretiminin geleceğiyle ilgili görüşler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 207-228. https://doi.org/10.14520/adyusbd.488

Elkıran, Y. M. (2021). Examining the relationship between pre-service turkish teachers digital writing attitudes and digital reading tendencies. *International Journal of Progressive Education*, *17*(4), 437-450.

Girgin, Ü. (2001). İşitme engelli çocuklar için okuma metinlerinin seçimi ve kullanımı. *International Conference on Special Education: Interaction and Collaboration*, 24-27 Haziran, Antalya.

Girgin, Ü. (2003). Okuduğunu anlamada işitme engelli çocukların soru yanıt stratejilerini etkin kullanımı. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, *28*(302), 29-36.

Girgin, Ü. (2006). Okuma öğretiminde kullanılan iki okuma yaklaşımının işitme engelli çocuklar için kullanımı: yönlendirilmiş okuma etkinliği ve dil-deneyim yaklaşımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6(2), 27-36. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000091

Girgin, Ü. ve Karasu, H. P. (2007). İşitsel/sözel tesislerle eğitimden yararlanılan eşyalardan yorumlanan değerlendirmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 146-156.

Glavin, J. P., Quay, H. C., Annesley, F. R. ve Werry, J. S. (1971). An experimental resource room for behavior problem children. *Exceptional Children, 38*(2), 131–137.

Glomb, N. K. ve Morgan, D. P. (1991). Resource room teachers' use of strategies that promote the succes of handicapped students in regular classrooms. *The Journal of Special Education, 25*(2), 221-2235.

Gözün, Ö. ve Yıkmış, A. (2004). Öğretmen adaylarının kaynaştırma konusunda bilgilendirilmelerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının değişimindeki etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, *5*(2), 65-77. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000081.

Güleryüz, H. (2002). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi kuram ve uygulamaları* (6. Basım). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Gürgür, H., Kış, A. ve Akçamete, G. (2012). Kaynaştırma öğrencilerine sunulan bireysel destek hizmetlere ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 11(3), 689-701.

https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/DM__/d02/c010/b154/dm__020101540683.pdf, Erişim Tarihi: 07.05.2022

Kale, M. ve Demir, S. (2017). İlkokullardaki destek oda eğitiminin Türkçe ve matematik derslerindeki başarı üzerindeki etkisinin incelenmesi. *TÜBAV Bilim Dergisi, 10*(4), 48-58.

Karasu, H. P., Girgin, Ü. ve Uzuner, Y. (2011). Okuma becerilerini değerlendirmede formel olmayan okuma envanterlerinin kullanımı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 1*(1), 108-124.

Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, *5* (2), 1-13.

Kutluca Canbulat, A. N. ve Tuncel, M. (2012). The practices of admission to school and the effectiveness of ındividualized supported education. *Educational Sciences: Theory & Practice, 12*(3), 2076-2089.

MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı.* Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

MEB. (2010). İlköğretim okullarındaki kaynaştırma uygulamalarının değerlendirilmesi. Ankara: Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı. http://www.meb.gov.tr/earged/earged/ilk_kaynas_eg_uyg_deg.pdf Erişim Tarihi: 14.01.2022.

MEB. (2016). *Destek eğitim odaları kılavuzu*. http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/01/01/111896/dosyalar/2016_09/01032733_destekeitim-bitmi.pdf Erişim Tarihi: 14.01.2022.

MEB. (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 30471 Sayılı Resmi Gazete. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm Erişim tarihi: 14.01.2022.

Metin, Ş. (2013). Türkiye'de okul öncesinde kaynaştırmaya ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(1)*, 146-172.

Özokçu, O. ve Canpolat, M. (2013). Grup rehberliği programının zihinsel yetersizliği olan çocuğa sahip annelerin stres düzeylerine etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10*(24), 181-196.

Sadioğlu, Ö. (2011). *Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin sorunları, beklentileri ve önerilerine yönelik nitel bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Semiz, N. (2018). *Özel gereksinimli öğrencilere yönelik destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin öğretmen ve aile görüşlerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Sever, S. (2011). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Sucuoğlu, B. (2004). Türkiye'de kaynaştırma uygulamaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 5*(2), 15-23.

Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2006). *İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları yaklaşımlar yöntemler teknikler.* İstanbul: Morpa Yayıncılık.

Şahin, A. ve Gürler, B. (2018). Destek eğitim odasında ve kaynaştırma ortamlarında çalışan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecinde yaşadıkları güçlüklerin belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 594-625. https://doi.org/10.14520/adyusbd.437206

Talas, S., Kaya, F., Yıldırım, N., Yazıcı, L., Nural, H., Çelebi, İ., Keskin, Ş., Söylemez, T. ve Nugay, E. (2016). Destek eğitim odaları ve öğretmenler üzerine betimsel bir çalışma: Tokat İli örneği. *Journal of Europen Education, 6* (3), 31-52.

Tekin, H. H. (2006). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 3 (13), 101-116.

Uçar, S. ve Balbağ, M. Z. (2021). Zihinsel yetersizliği ve öğrenme güçlüğü tanılı ortaokul öğrencilerinin fen eğitiminde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerinin belirlenmesi. *Gelecek Vizyonlar Dergisi, 5*(Eğitim Özel Sayısı), 1-12. https://doi.org/10.29345/futvis.173

Uzuner, Y., Girgin, Ü., Kaya, Z., Karasu, G., Girigin, M. C., Erdiken, B.... ve Tanrıdiler, A. (2011). İşitme engelli gençlere uygulanan dengeli okuma-yazma öğretimi modelinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, *11*(4), 2111-2134.

Ünal, H. (2008). *Birlikte eğitim ortamındaki zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere destek eğitim odasında verilen destek eğitimin etkililiği* (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ünay, E. (2015). Destek oda eğitiminin kaynaştırma öğrencilerinin matematik başarıları üzerine etkisi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi 40*, 38-49.

Yazıcıoğlu, T. (2020). Destek eğitim odalarında görev yapan öğretmenlerin gözüyle destek eğitim odaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, *21*(2), 273-297. https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.584392,

Vaughn, S., Moody, S. ve Schumm, J. S. (1998). Broken promises: Reading instruction in the resource room. *Exceptional Children, 64*(2), 211-226.

Yıkmış, N. (2006). *İl milli eğitim yöneticilerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüş ve önerileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayınları.